

STYREMØTE 2. november 2020

Side 1 av 9

Styresak nr.:	59-20	Sakstype:	Orienteringssak
Saksnr. arkiv:	20/04487		

**Dimensjonering og kapasitetsutvikling i Sykehuset Østfold
– fase 1 2020-25 og fase 2 2025-40**

Denne saken er en oppfølging av styresaker 35-20 (15.06.20) og 50-20 (22.09.20).
Styret orienteres i dag før beslutningssaker utarbeides til møtene 21.12.20 (fase 1) og 22.02.21 (fase 2).

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering.

Sarpsborg, den 26.10.2020

Hege Gjessing
administrerende direktør

Styresak nr.: 59-20

1. Administrerende direktørs anbefalinger / konklusjoner

Administrerende direktør anbefaler styret å ta saken til orientering. Beslutningssaker legges frem for styret 21.12.20 (fase 1 2020-25) og 22.02.21 (fase 2 2025-40).

2. Faktabeskrivelse

Tidligere vedtak

Styret i SØ vedtok i sak 35-20 *Dimensjonering og kapasitetsutvikling i Sykehuset Østfold fram mot 2040* (15.06.20):

1. Styret tar redegjørelsen om fremtidig dimensjonering og kapasitetsutvikling til etterretning.
2. Styret konstaterer at Sykehuset Østfold HF i nåværende driftssituasjon har en underdekning på om lag 60 somatiske døgnplasser. Dette vil i foreliggende framskriving øke til 80 i 2025 og om lag 100 i 2030. Det må derfor gjøres tiltak for å øke foretakets kapasitet med hensyn til somatiske døgnplasser.
3. Styret konstaterer også at foretaket gradvis vil møte flere kapasitetsutfordringer som det må legges en plan for å løse i et lengre perspektiv.
4. **Styret gir administrerende direktør mandat til oppstart av tidligfase for å utarbeide en prosjektbeskrivelse til styremøtet 02.11.20 for å løse sykehusets behov for utvidet kapasitet:**
 - a. **Ett prosjekt for å løse sykehusets behov for døgnplasser innen somatikk på kort sikt.**
 - b. **Ett prosjekt som skal gi føringer på alle sykehusets kapasiteter i perioden frem mot 2040 med periodisk utvikling.**
5. Administrerende direktør bes utarbeide en sak som gir styret et beslutningsgrunnlag for å kunne velge hovedretning for mandatet i vedtaks punkt 4. Saken skal inneholde en vurdering av faglige og økonomiske aspekter, pasientsikkerhet og et likeverdig tilbud til befolkningen i opptaksområdet. Saken legges frem i styremøtet 22.09.20.
6. *Prosjektene skal følge de nasjonale og regionale føringer og vedtak og Veileder for tidligfasen i sykehusbyggprosjekter skal benyttes i prosjektgjennomføringen.»*

Denne saken omhandler punkt 4 i vedtaket ovenfor.

Oppfølging av pkt. 5 i vedtaket ovenfor ble behandlet i styremøte 22.09.20, i sak 50-20, hvor det ble fattet følgende vedtak:

«Styret ber om at følgende veivalg inngår i mandatet for å løse Sykehuset Østfolds behov for utvidet kapasitet:

1. *For å avhjelpe situasjon med høyt belegg vil Sykehuset Østfold på kort sikt gjøre følgende tiltak:*
 - a. *videreutvikle SØ Moss gjennom mer poliklinikk og dagbehandling.*
 - b. *etablere inntil 25 somatiske døgnenger i SØ Kalnes.*
 - c. *endre innleggelsesmønster, redusere liggetid og antall utskrivningsklare pasienter.*
 - d. *det legges til grunn at det etableres erstatningsarealer for de arealene som skal benyttes til døgnplasser.*
2. *Behovet for langsiktig dimensjonering, kapasitetsøkning og oppgave- og funksjonsfordeling utredes i eget prosjekt. Styringsdokument legges frem for styret til beslutning 2. november 2020.*
3. *Etablering av nytt akuttmottak i SØ Moss utredes ikke videre.*
4. *Somatiske døgnenger i SØ Moss økes ikke utover dagens nivå.»*

Saken legges nå frem som en orienteringssak, da det er nødvendig å bruke noe mer tid til å utrede sengebygg som alternativ til ombygging av 2. etasje i Kalnes (03B02).

Styresak nr.: 59-20

I de tidligere styresakene ble det foreslått to separate prosjekter (kort og lang sikt). Disse prosjektene påvirker hverandre og har mange innbyrdes avhengigheter. Det er derfor nødvendig å sikre at igangsetting av kortsiktige prosjekter ikke legger hindringer i veien for mer langsiktige løsninger. For å ivareta helheten foreslås det nå derfor å lage ett prosjekt som deles inn i to forskjellige faser – fase 1 fra 2020-25 og fase 2 fra 2025-40.

I styremøtet 21.12.20 vil det legges frem en beslutningssak som skal beskrive prosjektets fase 1 frem til 2025, i tråd med styrets tidligere bestilling, jamfør vedtakene ovenfor.

Gjennomføring av prosjektinnrammingen i fase 2 (2025-40) må ses i sammenheng med rullering av sykehusets utviklingsplan som skal gjennomføres i 2021. Mandat for prosjektinnrammingen av fase 2 legges frem for styret til godkjenning 22.02.21.

1. Fase 1 2020-25 – døgnplasser og poliklinikk somatikk

Hensikten med prosjektet (fase 1) er å sikre tilstrekkelig sengekapasitet i SØ for å unngå korridorpasienter og utvikle to-sengsrom. Prosjektet foreslås organisert i to delprosjekter.

Mandatet for delprosjekt 1 «Døgnplasser Kalnes», er å:

- a. utrede døgnområde med inntil 25 sengeplasser på Kalnes (03B02) og utrede erstatningsarealer for aktivitetene som er i dette området i dag.
- b. utrede nytt sengebygg med inntil 80 sengeplasser på Kalnes, og vurdere mulig ibruktakelse innen 5 år som et alternativ til omgjøring av 03B02.
- c. utrede en kombinasjon av a og b.
- d. utrede kreftsenter med sengebygg som et alternativ til b og c.

Mandatet for delprosjekt 2 «Økt poliklinikk og dagbehandling Moss og Kalnes», er å:

- Definere poliklinikk og dagbehandling som kan overføres fra Kalnes til Moss.
- Tilrettelegge bygningsmessig og teknisk for økt poliklinikk og dagbehandling i Moss og Kalnes, ved hjelp av arealeffektivitet og bedre koordinering av bruk av arealer.
- Definere og beskrive behov for poliklinikkrom og koordinering av bruken av disse (Moss og Kalnes). Som forarbeid til dette delprosjektet gjøres en kvalitetssikring av dagens bruk av poliklinikkrom. Arbeidet med overgang fra døgn til dag fortsetter.

I det pågående kapasitetsprogrammet vil følgende tiltak bli fulgt opp:

- økt hjemmebehandling kreft og medisin
- fra døgn til dag i kirurgi
- økt poliklinisk aktivitet
- etablering av tverrfaglig team for oppsøkende virksomhet
- bedret tilbud til «storforbrukere» hjertesvikt og kols

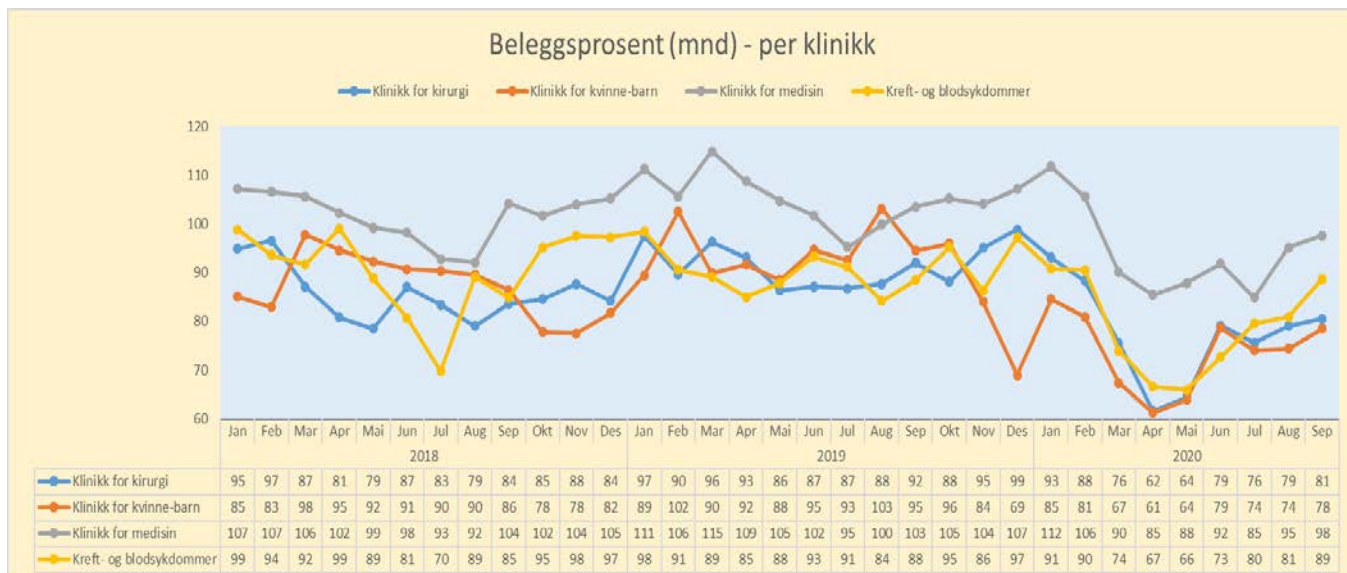
Prosjektet (fase 1) er planlagt organisert med en styringsgruppe ledet av administrerende direktør, med fagdirektør som prosjektleder. I styringsgruppen inngår økonomidirektør, klinikkssjef medisin, FM-direktør, tillitsvalgt og verneombud. Det vil etableres en prosjektgruppe for hvert av delprosjektene, hvor også tillitsvalgt inngår.

Styresak nr.: 59-20

Alternativ a) Døgnområde med inntil 25 sengeplasser på Kalnes (O3B02)

På grunn av stort overbelegg vil de nye døgnplassene i Kalnes disponeres av klinikk for medisin.

Beleggsprosent per klinikk (klinikk for kirurgi eks. Moss):

Økonomi

Ombyggingen av O3B02 er foreløpig anslått å koste ca. 25-30 mill. kroner. Det er startet opp et arbeid med en mer nøyaktig kalkyle, dette blir ferdig kvalitetssikret til beslutningssaken 21.12.20.

Erstatningsarealer

Styret har vedtatt at det legges til grunn en etablering av erstatningsarealer for det området som skal benyttes til døgnplasser i O3B02 (600 m²). I protokollen fra styremøtet (styrets behandling) står det at ... *styret påpeker at det er viktig å finne gode erstatningsarealer for den virksomheten som må flyttes ved etablering av 25 senger i O3B02 (bl.a. simulerings- og undervisningsrom) ...* Simuleringscenteret er et «gruppe-2»-rom som det vil være svært kostbart å etablere annet sted. Simulerings- og ferdighetsrom er derfor ikke planlagt flyttet og erstatningsarealer heller ikke nødvendig for disse rommene (jf. også s.7 under påbygg akuttinntak).

I tillegg til mangel på sengeplasser viser evalueringen av nytt sykehus Kalnes at det også er mangel på støtterom (poliklinikk, møter/undervisning m.m.) og arbeidsplasser, særlig for leger. Det er lagt til 200 kvm for å dekke disse behovene. Det jobbes i tillegg med å finne plass til en ny MR på Kalnes. Det er gjort en foreløpig vurdering av mulige alternativer for erstatningsarealer:

1. leie paviljonger knyttet til sykehusbygget på Kalnes (3 alternative plasseringer).
2. leie mer areal i nytt administrasjonsbygg nær sykehusbygget på Kalnes.
3. bygge to etasjer over nytt akuttinntak på Kalnes.

I alternativene er det lagt til grunn at det er behov for 800 m² ekstra, dette for å dekke behovet for erstatningsarealer, støtterom, MR, mv.

Styresak nr.: 59-20

1. Leie paviljonger knyttet til sykehusbygget på Kalnes (3 alternative plasseringer)

Alternativ A, med direkte tilgang:

Alternativ B, med direkte tilgang:

Alternativ C, direkte tilgang gjennom kulvert i U1:

Denne løsningen vil kreve en ombygging i eksisterende klinisk areal (1 rom i område for fysioterapi).

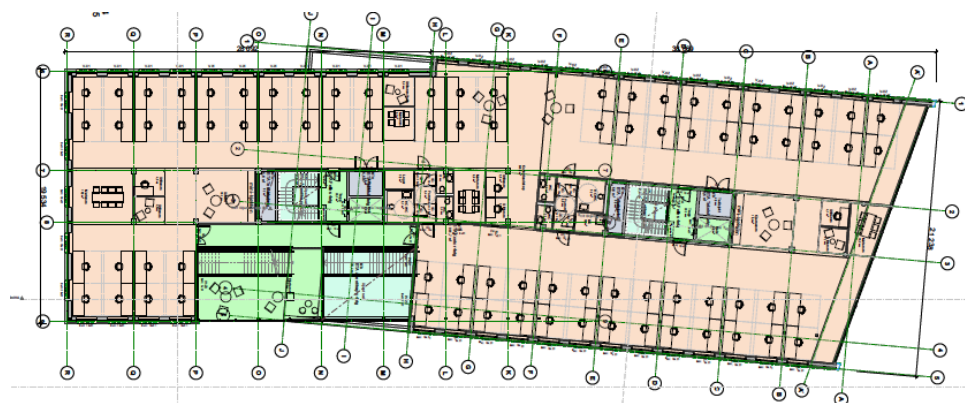
Kostnader, leie 7-års perspektiv

(forutsetninger basert på innhentede priser for leie av brakkerigg, prisår 2020)

Leieperiode, transport, montering og demontering	Pris	Antall år	Sum	Mva	Sum inkl mva
Leiepris år 1	1 536 000	1	1 536 000	384 000	1 920 000
Montering og transport	747 000	1	747 000	186 750	933 750
Demontering og returtransport	374 000	1	374 000	93 500	467 500
Teknisk infrastruktur	500 000	1	500 000	125 000	625 000
Tilkobling til sykehusbygget	320 000	1	320 000	80 000	400 000
Leiepris år 2-7	1 536 000	6	9 216 000	2 304 000	11 520 000
Totalsum etter 7 år					15 866 250

Årlig pris per kvm inkl mva	2 833
-----------------------------	-------

2. Leie mer areal i nytt administrasjonsbygg nær sykehusbygget på Kalnes

Styresak nr.: 59-20

Det legges til grunn at ny leiekontrakt baseres på gjeldende. Totalt utgjør ny leiekontrakt 800 m² eks del av fellesareal. Ny leiekontrakt omfatter 4. etasje i «nytt administrasjonsbygg» (Kalnes samfunnsbygg).

Ny leiekontrakt - Kalnes Samfunnsbygg

Leieperiode	m ²	Antall år	Årlig leie	Mva	Sum inkl mva
Eksklusive leiearealer	685	7	1 712 500		11 987 500
Andel fellesareal	115	7	287 500		2 012 500
Felleskostnader	800	7	228 000		1 596 000
Sum areal	800	7	2 000 000		15 596 000
Totalsum etter 7 år					15 596 000

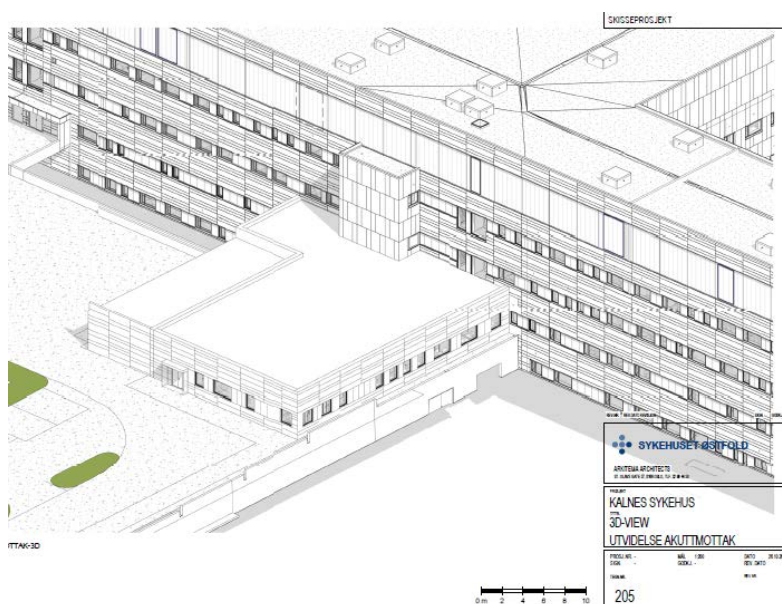
Årlig pris per m ² inkl mva	2 785
--	-------

En beslutning om valg av erstatningsarealer kan ikke utsettes for lenge, prosessen med å etablere sengeplasser i 03B02 kan da bli forsinket. Både pris og kvalitet taler for å øke leieavtalen i administrasjonsbygget, mens nærhet til klinikk er best ivaretatt ved å leie paviljong tilknyttet sykehusbygget.

Det nye administrasjonsbygget vil fungere godt for kontorarbeidsplasser og møter, men er ikke godt egnet for simuleringssenter (jf. *Erstatningsarealer* s. 4). Dette vil bli vurdert grundigere frem mot beslutningssaken.

3. Bygge to etasjer over nytt akuttmottak på Kalnes

Skisse nytt akuttmottak

Fra sak 50-20:

... Påbygg for somatisk akuttmottak Kalnes er besluttet og klar for ibruktakelse i juni 2023. Det er mulig å utvide dette med to etasjer (620 m² per etasje). 3. etasje (operasjon) i etablert bygning, tilstøtende nytt akuttmottak, ligger inne i «grønn sone» og er ikke egnet for gjennomgang/pasientlogistikk til sengeposter i nytt bygg. I 4. etasje i etablert bygning ligger senter for laboratoriemedisin, tilsvarende gjelder også her.

Styresak nr.: 59-20

Laboratoriet har dessuten behov for utvidelse, spesielt innen patologi. En utvidelse med 2 etasjer i det planlagte akuttmottaket, vil være godt egnet for å ivareta framskrivningen av behov innen operasjon og laboratoriemedisin, men ikke for fremtidige sengeposter ...

Det har blitt foreslått å flytte simuleringssenteret ut fra 03B02, for å frigjøre plass til senger (jf. Erstatningsarealer s. 4 og avsnitt fra sak 50-20 ovenfor). Dersom det bygges to ekstra etasjer over nytt akuttmottak er det mulig å flytte dette hit (fra 03B02). Det vil da være nærhet til klinikk, men det vil være til hinder for en fremtidig utvidelse av laboratorievirksomheten.

Tidsplan

Prosjektets fase 1 er berammet til 2020-25, tidsplan for de ulike delprosjektene utarbeides når prosjektdirektivet er vedtatt (21.12.20). Dersom man velger å etablere erstatningsarealer i nytt administrasjonsbygg (leie) er det er anslått å ta 1 ½ år fra finansiering av ombygging i sykehuset er godkjent til pasienter kan mottas i nytt døgnområde. Ved etablering av paviljong vil dette forlenges med 3-6 måneder. Et nytt sengebygg vil kreve lenger tid, et anslag her er 5 år.

Økonomi

Alternativene a, b, c og d vil bli kalkulert på overordnet nivå (0-kalkyle) i styresaken 21.12.20 og økonomisk bærekraft utredes i tråd med gjeldende finansstrategi.

2. Fase 2 - 2025-2040

Planlegging på lang sikt (prosjektinnramming)																	
Hovedleveranser og milepølsplan																	
Aktivitet	okt.20	nov.20	des.20	jan.21	feb.21	mar.21	apr.21	mai.21	jun.21	jul.21	aug.21	sep.21	okt.21	nov.21	des.21	jan.22	
Interne og eksterne avklaringer om innretning og oppstart prosjektinnramming	█	█	█	█													
Beslutning om oppstart styret SØ					█												
Innmelding og godkjenning av oppstart HSØ						█											
Rekruttering og organisering						█	█										
Funksjonsplanlegging og brukervedvirkning							█	█	█	█	█						
Oppdatere fremskrivningen									█	█							
Utarbeide styringsdokument											█	█					
Utarbeide kriterier for alternativvurdering												█					
Forankring i organisasjonen (ledelse, tillitsvalgte og vermetjenesten)													█				
Forankring i bruker utvalget														█			
Behandling i sykehusledelsen															█		
Styrebehandling i SØ																█	
Oversendelse og behandling i HSØ																	█

Framskrivninger, evalueringsrapporter og sykehusets egne statistikker viser at dimensjoneringen av sykehuset ikke er i samsvar med SØs pasientaktivitet, spesielt gjelder dette døgnkapasitet somatikk. En underkapasitet på 60 somatiske senger gir et konstant overbelegg. I fase 1 er hovedfokus å raskt etablere flere somatiske senger. Fase 2 dreier seg om utviklingen frem mot 2040. Her vil demografi og sykdoms- og behandlingsutvikling, inkludert samarbeid med kommunene gi føringer, i tillegg til foreslåtte tiltak beskrevet i utviklingsplanen. Som følge av at sykehuset er fremskrevet til 2020 tilsier dette at det bør starte et planarbeid for å sikre den

Styresak nr.: 59-20

langsigtede dimensjoneringen av alle kapasiteter i SØ. I tillegg vil beslutningen om å etablere strålebehandling være førende for hvordan sykehuset skal utvikles. For å ivareta dette planarbeidet foreslås det at fase 2 i prosjektet beskrives i henhold til «*Veileder for planlegging av sykehusprosjekter*». Gjennomføring av prosjektinnrammingen må samordnes med rullering av sykehusets utviklingsplan i 2021 og mandat for prosjektinnrammingen av fase 2 legges frem for styret for godkjenning 22.02.21.

SØ eiendomsportefølje 2021-2040 – fase 1 (2020-25) og fase 2 (2025-40)

	estimat mnok	Fase 1										Fase 2									
		2020-2025					2026-2030					2031-2035					2036-2040				
		21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Somatikk																					
Døgncapacitet (80+40)		20-25		55-60				40													
Poliklinikk																					
Operasjon																					
Akuttmottak	75																				
Stråleterapi	560																				
Psykisk helsevern																					
Indre Østfold	131							leie 20 år (1+1)													
Moss																					
Fredrikstad	131							vedlikehold 7 år													
Halden																					
Sarpsborg																					
Medisinske støttetjenester																					
Ambulansestasjon Halden	45																				
Ambulansestasjon Sarpsborg	115																				
Laboratoriemedisin																					
Bildedagnostikk	28	MR4																			
Ikke medisinske støttefunksjoner																					
Stab- og støttepersonell	73							leie 7 år													
FM																					

Det gjennomføres for tiden flere prosjekter som per nå er i tidligfasen for byggeprosjekter (veileder). Disse er beskrevet i utviklingsplan 2018-2035 og i økonomisk langtidsplan. Ovenfor vises en overordnet oversikt over pågående og planlagte prosjekter, både i forhold til omfang og tidsperspektiv på kort (2020-25) og lang (2025-40) sikt. Venstre kolonne viser en samlet disposisjon over alle funksjonsområder i SØ. Disse skal vurderes i forbindelse med framskrivning av kapasiteter til 2040.

De vedtatte prosjektene i tabellen over (akuttmottak, psykisk helsevern Indre Østfold/Fredrikstad og MR4) er helhetlig vurdert basert på blant annet om prosjektet har en samfunnsmessig merverdi, gir samhandlingsgevinst, understøtter en effektiv og trygg helsetjeneste for pasientene, legger til rette for gode arbeidsforhold for medarbeiderne, har økonomisk bærekraft og tilstrekkelig likviditet, samt finansieringsgrunnlag. Prosjekt *Utvidelse av akuttmottak, Samlokalisering av virksomheter i Indre Østfold og Samlokalisering av psykisk helsevern og rusbehandling i Fredrikstad* er markert grønne da det foreligger beslutning (B4) om iverksettelse. Øvrige prosjekter er markert gult og rødt basert på en helhetsvurdering i forhold til hvor langt i tidligfaseplanleggingen prosjektet er (beslutningspunkt B1 til B3). Eksempelvis omhandler denne styresaken døgnplasser på kort og lang sikt, uten at det formelt er tatt en beslutning om iverksettelse av ide- og behovsfase (B2).

Styresak nr.: 59-20

3. Administrerende direktørs vurdering

Saken legges nå frem som en orienteringssak, da det er nødvendig å bruke noe mer tid til å utrede sengebygg som alternativ til ombygging av 2. etasje i Kalnes (03B02) for å vurdere om det kan være en bærekraftig og realistisk løsning innenfor et relativt kortsiktig perspektiv. I tidligere styresak ble det foreslått to separate prosjekter (kort og lang sikt). Disse prosjektene påvirker hverandre og har mange innbyrdes avhengigheter. Det er derfor nødvendig å sikre at igangsetting av kortsiktige prosjekter ikke legger hindringer i veien for mer langsiktige løsninger. For å ivareta helheten foreslås det nå derfor å lage ett prosjekt som deles inn i to forskjellige faser – fase 1 fra 2020-25 og fase 2 fra 2025-40.

Det vil legges frem en beslutningssak til styret 21.12.20 som beskriver prosjektets fase 1 (2020-25). Arbeidet har allerede startet opp og en kalkyle for en eventuell ombygging i 03B02 vil være ferdig kvalitetssikret til møtet. I utredningen av de ulike alternativene i fase 1 vil økonomiske beregninger legges frem og bærekraftsmodellen vil justeres for å se på de ulike alternativene – leie i et 7-års-perspektiv kontra eie i et 20/30-årsperspektiv.

Gjennomføring av prosjektinnrammingen må samordnes med rullering av sykehusets utviklingsplan i 2021 og mandat for prosjektinnrammingen av fase 2 legges frem for styret for godkjenning 22.02.21.